

Vera Funke in het
huis van Eduard

Veilig in een huis vol spullen

In de *2Doc: Verstoep* van KRO-NCRV volgt filmmaker Frans Bromet de 78-jarige Eduard wiens huis vol bijzondere voorwerpen ligt. Omdat het onbewoonbaar is geworden, begint goede vriendin Vera met opruimen. En dan wordt duidelijk waar de verzamelwoede vandaan komt.

Boeken tot aan het plafond, de vloer bezaaid met plastic tassen en dozen met paperassen en planken vol fraaie kunstvoorwerpen. De woning van Eduard van Dijk – zelf tot in de puntjes verzorgd – is onleefbaar. Hij is *hoarder*, een dwangmatige verzamelaar. “Als ik iets zie dat de moeite waard is en weet dat ik dat geen tweede keer zal tegenkomen, wil ik het gewoon hebben”, zegt Eduard. Volgens zijn goede vriendin Vera Funke (1965) is er echter meer aan de hand.

Ongeopende post

Eduard groeide op zonder vader. Deze Jacob van Dijk was verzetsstrijder en werd in 1942 door de Duitsers ge-arresteerd. Hij verdween als *Nacht und Nebel*-gevangene in het speciale concentratiekamp Natzweiler-Struthof in de Vogezes, waar alles erop was gericht om nazi-tegenstanders van de aardbodem te laten verdwijnen. Nadat Eduard door een val in het ziekenhuis belandde, ontdekte Vera de chaos in zijn woning. “Ik was jaren niet bij hem thuis uitgenodigd”, vertelt ze. “Toen snapte ik waarom. Hij kon hier niet in terug. Er moest worden opgeruimd.” Vera ontmoette Eduard zo’n dertig jaar geleden in een café. “Ed intrigeerde me: een avontuurlijke non-conformist met veel interesses en een enorme kennis. We kregen een relatie. Hij woonde destijds in een flat in Osdorp en daar stonden tien vuilniszakken met ongeopende post. Toen had ik moeten denken: wil ik dit? Maar ik besloot hem te helpen. Ik heb gezorgd voor structuur in zijn leven, en dat ben ik blijven doen nadat we uit elkaar gingen. Ik doe zijn administratie en heb het huis voor hem geregeld.”

Weer woonbaar

Gedurende de jaren ontvouwde Eduards verhaal zich aan Vera. Ze overwoog er

een boek aan te wijden, maar toen ze de woning zo aantrof, besepte ze: dit moet gefilmd. Ze belde Frans Bromet en die was meteen enthousiast. En zo volgt de befaamde cameraman haar op zijn kenmerkende wijze als ze, met instemming van Eduard en veelal in diens aanwezigheid, het huis weer woonbaar maakt. Ze stuit op van alles, van wapens tot sleutelhangers. Ook op meerdere kopieën van het boek *Nacht und Nebel* van Floris Bakels, een medegevangene van Jacob. Vera leest voor uit de brief van Bakels, speciaal voor Jacobs kinderen. Hij beschrijft hoe Jacob eind maart 1945 beseft dat hij zal sterven. En zijn overlijden op 30 maart, zes weken voor de bevrijding. Eduard huilt.

Tweede Wereldoorlog

De verzamelwoede van Eduard heeft zeker te maken met de dood van zijn vader, meent Vera. Terwijl de geallieerden oprukten, was Jacob van Dijk overgebracht naar het kamp Vaihingen. “Daar bezat hij, behalve de kleding die hij droeg, niets. In het onderbewuste van Ed moet dat een dwang hebben veroorzaakt om zich te omringen met alles wat hem dierbaar is, in grote kwantiteit, met het idee: dan ben ik veilig.” Omdat Eduard ongetwijfeld niet de enige is die nog last heeft van de oorlog, moest deze film worden gemaakt, vindt ze. “Hiermee laten we zien hoe oorlog, en in dit geval de Tweede Wereldoorlog, onderhuids doorwerkt bij latere generaties.” Eduard

woont inmiddels in een woonbaar huis. “Ik moet erg opletten dat het niet weer dichtslibt,” zegt Vera. “Het scheelt dat hij niet meer mobiel is. Als hij eropuit wil, gaat altijd iemand mee.” Met Eduard gaat het momenteel goed, zegt hij zelf. “Ik ben niet veranderd. Ja, mijn huis is leeg. Ik kan me daarover opwinden, maar dat heeft geen zin. Wel word ik boos als ik spullen niet meer kan vinden.”

► **2DOC: VERSTOPT 20.25 NPO 2**

Bromet: ‘Wat een ongelofelijke troep’

Al meer dan vijftig jaar maakt regisseur en cameraman Frans Bromet films en documentaires. Hij brak door met de VPRO-serie *Buren* (1990). De laatste twintig jaar filmt hij alleen nog échte mensen met authentieke verhalen. “Ik heb veel huizen gezien, maar bij dat van Eduard dacht ik: wat een ongelofelijke troep”, zegt hij. Vaak speelt de oorlog een rol in zijn werk, zelf had hij een Joodse vader die moest onderduiken. “Eduard en ik zijn van dezelfde generatie en in de erfenis van de oorlog opgegroeid. Ik herkende veel.” Van Eduard kreeg hij alle vrijheid. “Ik ben erg aanwezig als cameraman, maar Eduard had nergens bezwaar tegen. Hij zat als het ware ook ondergedoken, vandaar de titel, en wilde niets met bureaucratie en overheden te maken hebben. Zodoende heeft hij zich ‘verstopt’ en is gaan verzamelen. Een heel markante man die ik niet snel zal vergeten.”

‘Hij kon hier niet in terug.
 Er moest worden opgeruimd’